

Løgmannsrøðan 1977

Fiskivinnan:

Árið merkt av samráðingum

— stríggið at fylla rammusáttmálan við EEC út, orsakað av óvissu um fiskivinnupolitikkinn hjá felagsskapinum

Tíðliga á árinum 1976 varð greitt, at strandalondini kring Norðuratlandshavið fóru at seta fiskimarkið út á 200 fjórðingar. Hetta gjerdist veruleiki fyrstu mánaðirnar av 1977.

Landsstýrisuppskotið um útflyting varð samtykt 6. aug. í fjør, og leikurin framdur 1. januar 1977, meðan uppsøgnin av fiskiveiðusáttmálunum frá 1973 um veiðuna undir Føroyum fekk gildi 1. mars 1977.

Tað var longu í 1975 og 76 greitt, at nýskipanin á havinum fór at hava avleiðingar við sær, fyrst og fremst tær, at næstan allar langfarafiskiskapur feroysinga kom at liggja innanfyri markið hjá øðrum londum.

Eisini kom hetta at bera í sær, at tær millumtjóðanevndir, ið hava skipað fyri fiskiskapinum í eystara- og vestara partinum av Atlantshavi, nevniliga NEAFC og ICNAF, fóru at fáa annað líki um so var, at tær skuldu halda fram ein part av tí arbeiði, tær høvdu gjørt frammanundan, og samstundis var greitt í hesum ferð, at strandalondini fóru at hava meira at siga — og nokk tað heilt avgerandi orðið viðvíkjandi fiskiskapinum á teirra havleiðum.

Seinastu mánaðarnar í 1976 vistu vit, at vit komu at standa við skerðan lut, serliga innan fyri kanadískt havøki, og við størri skerjingum enn vit frammanundan høvdu roknað við, men hetta gjørdi seg ikki bert galdandi fyri feroysingar, men fyri allar aðrar tjóðir, sum høvdu fiskað innan fyri kanadiska markið.

Samanumtikið kann sigast, at tær broytingar, sum longu fyri meira enn ári síðani kundu hómast, komu knappilgari og vóru meira skerjandi, enn menn høvdu roknað við frammanundan.

Tað var landsstýrinum greitt, at tað bleiv eitt stórt og tíðarkrevjandi arbeiði at royna at koma til samráðingarborðið við øll tey lond, har vit vanliga hava havt fiskiskap. Farna árið hevur tí verið merkt av nógvum samráðingum við mong ymisk lond, og í fyrrapartinum av 1977 er eydnast landsstýrinum at fáa ávís samráðingarúrslit og við fleiri lond sáttmálar, sum røkka styttri ella longri.

Í februar mánað fekk landsstýrið sáttmála við Ísland um lodnufiskiskap við Ísland í vár, móti at íslendingar fingu loyvi til svartkjafafiskiskap á feroyskum øki, og eydnaðist tað feroysku nótaskipinum at fáa heim til Føroya til virkingar her

øll tey 25.000 tonsini, sum vit fingu loyvi at veiða á íslenskum havøki.

Við Noreg fekk sáttmáli í lag í vár, og kunnu vit eftir honum halda áfram við okkara toskafiskiskapi í Norðurnoregi og á norsk/russiskum øki, og tilskilar hann rætt til ávísar nøgdir av ídnaðarfiski og makrel í sunnasta parti av norskum havøki, móti at norðmenn sleppa at fiska við línu og gornum eftir rudi undir Føroyum og at trola eftir svartkjafsti.

Um sama mundið hevur landsstýrið havt tingingar við Sveriki, Eysturtýskland, Póland og Sovjetsamveldið, um stuttfrastað loyvir at veiða svartkjafst á feroyskum havøki.

Landsstýrið hevur fleiri ferðir heitt á kanadisku stjórnina um beinleiðis samráðingar um feroyskan fiskiskap á kanadiskum havøki tryggjaðan í sáttmála fyri longri tíðarskeið, men enn hevur ikki eydnast at fáa slíkar beinleiðis samráðingar á lag. Kortini hevur eydnast okkum á hesum tíðarbili at útvega feroyskum bátum ávís rættindi til smærri kvotur á kanadiskum øki, eitt nú rækjubátunum at sleppa vestur um miðlinjuna

millum Vesturgrenland og Baffinsland, at hækka toskakvotuna nakað, svartkalvakvotuna og at fáa eina kvotu uppá 2000 tons av lodnu í sunnara økinum. Hetta loyvi kom tíverri so seint, at kvotan verður ónýtt í ár; vónandi kann hesin møguleiki útbyggjast komandi ár.

Landsstýrið hevur alla tíðina síðani á ólavsøku í fjør havt samband við landsráðið í Grønlandi og donsku stjórnina um veiðumøguleikar okkara í Vesturgrenlandi, og hevur tað eydnast okkum at útvega feroysku rækjubátunum eina kvotu uppá 12.000 tons fyrri árið 1977. Saman við veiðuna kanadisku megin skuldu kunna verið veidd eini 15.—16.000 tons í ár, og er rækjuflostin soleiðis tryggjaður í ár.

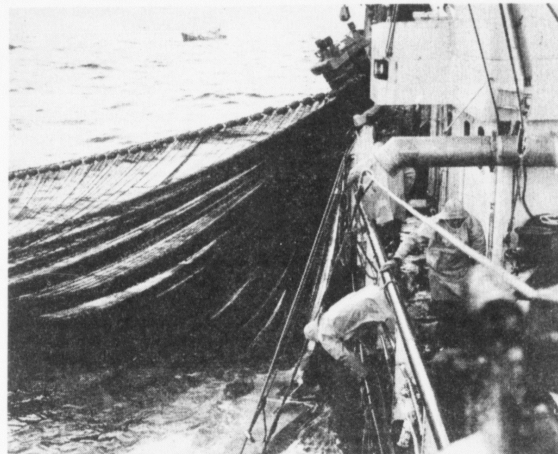
Harafurtimóti var toskafiskiskapur okkara í Grønlandi knappliga steðgaður fyrst í juni mánaða í ár, tá tað visti seg, at grønlendingar, útlendingar og vit sjálvir høvdu fiskað munandi meira av toski enn roknað var við, soleiðis at vandi var fyri, at tað sum eftir var av tí loyvdu veiðuni av toski, ikki fór at vera nóg mikið til grønlendingar sjálvar, og kom hetta ógvuliga illa við, av tí at vit ikki fingu loyvi til teir garnabátar, sum vanliga plaga at royna í Vesturgrenlandi um heystið.

Onkur hevur mettt, at um trolarnir høvdu veitt nakað minni, kundi loyvi fingist til ávíst tal av garnabátum; hesa meting hevur landsstýrið ikki. Sum leikur nú fór, fingu vit við teim 6.—7.000 tonsnum, veidd eru, størri part av ríkskvotuni uppá 19.000 tons, enn vit frammanundan høvdu væntað.

Fiskiskapur, sum menn mettu ógvuliga høgt at varðveita, er Norðsjóvarfiskiskapurin, og varð longu í februar mánaða gjørdur ein sokallaður rammusáttmáli við EEC, eftir hvørjum partarnir skuldu royna at varðveita eina ávísa javnvág í veiðumøguleikum hevur hjá øðrum.

Orsakað av óvissu um fiskivinnupolitikk EEC-landanna hvørt móti øðrum ella sínámillum hevur verið ógvuliga stríggið at fylla henda rammusáttmálan út við konkretum innihaldi, og av teirri orsök hevur hesin fiskiskapur ferð eftir ferð verið tikin upp til nýggjar samráðingar, og ofta fyri so stutt tíðarskeið sum ein mánað í senn.

Gera vit støðuna upp og spyrja, hvussu hesin rammusáttmáli hevur virkað, mugu vit siga tað, at gongdin farna partin av hesum ári ikki hevur verið til

Sildabannið í Norðsjónum er framvegis í gildi

fyrimums fyri okkum. Sildabann meginpartin av tíðini, bann fyri hvitingsbróðraveiðu á ávísu leiðum, hetta at meginparturin av kraftblokkaflostanum ikki veiddi í Norðsjónum, meðan lodnuveiðan fór fram, og at ávíst tal av skipum fór á svartkjafaveiðu í staðin fyri í Norðsjógvini hava saman við náttúru givnum orsökum gjørt, at veiðutøk okkara eru bert ein brotpartur av tí, tey hava verið í Norðsjónum. T.d. hevur fingist lítið av makreli og nærum einki av brislingi, sum annars hevur verið loyvt at veiða ótarnað.

Sum kunnugt er veiða EEC-landanna undir Føroyum minkað nakað, serliga viðvíkjandi toski og hýsu, soleiðis at hesi lond ikki hava havt loyvi at fiska meira enn 60% av loyvdu veiðuni í fjør í hesum stovni. Tá hugsað verður um, at fransmenn og týskarar hava havt stóra hjáveiðu av tosk og hýsu, teim ikki var ætlað, og at trupult hevur verið hjá bretum at veiða loyvdu nøgdirnar, kann metast, at EEC-lond valla hava veitt 50% av toska- og hýsuveiðuni í fjør.

Samanlagt hevur Bretland havt munandi minni fiskiskap undir Føroyum í ár í mun til árinum frammanundan, tað sama kann sigast um Vesturtýskland, meðan Frakland, sum hevur veitt lítið av toski í ár og minni av upsá enn fyrr, hevur veitt stórar nøgdir av blálongu og tí man hava eins góð úrslit og áður undir Føroyum.

Taka vit veiðuna í donskum og norskum sjógv frá, er veiða okkara í bretsku partinum av Norðsjónum knappliga 40.000 tons, meðan veiða EEC-land-

anna undir Føroyum er 35—36.000 tons av gagnfiski.

Seta vit avreiðingarvirðið av hesum tonsnum upp í móti hvørjum øðrum, er tað, sum EEC-lond hava veitt undir Føroyum, fleiri ferðir meira í virði enn tað, vit veiða á bretskum øki, t.v.s. at í lotuni eiga vit veiðurætt hvør hjá øðrum, men í virði er eingin javnvág.

Afturat hesum kemur, at tað, vit kunnu veiða í Norðsjónum við kraftblokki, altíð vil vera merkt av óvissu, um avmarkingar eru ella ikki, meðan EEC londini altíð kunna rokna við einum ávísu fiskiskapi undir Føroyum, tá roynt verður.

Hvittingsbróðraveiða okkara í Norðsjónum er einasti partur av veiðu okkara, sum er toluliga vissur, men har vera nú avmarkingar settar í verk.

Útlitið fyri komandi ár liggur á ávísu leiðum toluliga greitt fyri, eitt nú fyri okkara fiskiskap við Noregs og Rusland strendur. Vit rokna eisini við at kunna halda áfram við fiskiskapinum í Íslandi og vilja taka upp samráðingar um at fiska lodnu størri part av árinum enn í ár. Vit vóna í hesum ári at kunna fáa samráðingar við Kanada, sum kunnu útvega okkum betri sømdir enn tær, sum nú eru, og landsstýrið vil hava eyguni opin fyri øðrum móguleikum, sum kanska kunnu koma upp á øðrum fjarleiðum.

Landsstýrið hevur lagt stóran dent á, at fiskirannsóknirnar hava verið og vera so fjølbroyttar sum gjørligt, og tað hómast ávísar móguleikar á djúpum vatni á feroyska økinum, sum menn hava vítað minni um áður.

framhald

Garnaskipini sluppu ikki til Grønlands í ár.